

4. Opinia, z którą trzeba się liczyć

Opinia publiczna to wyrażone publicznie poglądy znaczącej części obywateli w konkretnych sprawach publicznych. W demokracji opinia publiczna w dużym stopniu wpływa na decyzje podejmowane przez rządzących, może nawet doprowadzić do odsunięcia ich od władzy. Wiedzę o poglądach obywateli czerpiemy między innymi z badań opinii publicznej, takich jak sondaże, sondy uliczne i telefoniczne, a także z głosów ujawniających się w debacie publicznej (np. artykuły prasowe, listy do redakcji). Uczniowie zastanawiają się podczas zajęć, dlaczego opinia publiczna odgrywa w demokracji tak wielką rolę, poznają metody badania poglądów obywateli oraz sposoby ich graficznej prezentacji. Uczą się też, jak odczytywać i interpretować wyniki sondaży.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa – dział X pkt 1;
- wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań – dział X pkt 5.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- wyjaśnić, co to jest opinia publiczna, i określić, jaką funkcję pełni w państwie demokratycznym;
- wskazać czynniki uczestniczące w kształtowaniu opinii publicznej;
- przedstawić sposoby badania opinii publicznej;
- odczytać i interpretować wyniki wybranego sondażu opinii publicznej;
- przygotować i przeprowadzić w szkole własne badanie sondażowe.

METODY PRACY

- rozmowa nauczająca
- burza mózgów
- praca w grupach lub w parach
- praca z tekstem
- praca własna
- analiza wykresów

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Dlaczego polityków obchodzi, co myślą obywatele?” (burza mózgów, praca z tekstem, praca własna). Przeprowadź w klasie burzę mózgów na temat „Co to jest opinia publiczna?”. Propozycje uczniów zapisuj na tablicy. Następnie poleć, by przeczytali tekst na s. 179: „Dlaczego polityków obchodzi, co myślą obywatele?” lub sam/sama przedstaw najważniejsze informacje tam zawarte.

2. „O tym się mówi” (praca z tekstem). Poproś uczniów, aby przypomnieli sobie, jakie sprawy (tematy) poruszyły ostatnio opinię publiczną w Polsce i na świecie. Możesz przynieść na lekcję dzienniki z ostatniego tygodnia – pomogą uczniom znaleźć odpowiednie przykłady (patrz: ćwiczenie na s. 180).

Zeszyt
ćwiczeń
s. 88
ćwicz. 1

ROZWINIĘCIE

3. „Moja figura” (praca własna). Zwróć uwagę uczniów, że nasze poglądy nie biorą się znikąd. Poproś ich, aby zapoznali się ze schematem zamieszczonym w ćwiczeniu „Moja figura” (s. 180) i spróbowali określić, jaki wpływ na ich poglądy mają czynniki uwzględnione na rysunku. Na każdej z osi mają zaznaczyć siłę poszczególnych czynników, a następnie połączyć punkty liniami. Uczniowie, pracując indywidualnie, mają ocenić, w jakim stopniu na ich poglądy wpływa rodzina, rówieśnicy, szkoła, książki, telewizja, religia itd. (rysunki wykonują w zeszytach).

4. „Jak się dowiedzieć, co sądzą obywatele?” (praca z tekstem). Poproś uczniów, by przeczytali tekst „Jak się dowiedzieć, co sądzą obywatele?” (s. 180–181). Upewnij się, czy wszyscy zrozumieli znaczenie pojawiających się w tekście narzędzi badania opinii publicznej. Poproś o podanie ich definicji oraz zanotowanie na tablicy (i w zeszytach) terminów.

5. „Odczytaj ten wykres” (praca w zespołach, analiza wykresów). Kolejne ćwiczenie ma pomóc uczniom w czytaniu wyników sondaży. Poproś uczniów, aby kolejno odliczyli do trzech – osoby z numerem „jeden” zapoznają się z wykresem I (kołowym, inaczej zwanym tortowym), „dwójki” z wykresem II (słupkowym), a „trójki” z wykresem III (liniowym). Każdy ma za zadanie odpowiedzieć na pytania zamieszczone w ćwiczeniu „Odczytaj ten wykres” (s. 181). Po samodzielnej analizie wykresów uczniowie, pracując w trzysobowych zespołach, zastanawiają się nad różnicami między wykresami. Próbuja odpowiedzieć, który rodzaj wykresu (kołowy, słupkowy czy liniowy) najlepiej zobrazuje odpowiedzi na pytania:

Zeszyt
ćwiczeń
s. 88–89
ćwicz. 2, 3

- *Co przedstawia wykres?*
- *Czego dowiedziałeś/dowiedziałas się z tego wykresu? Podaj co najmniej trzy informacje, które można z niego wyczytać.*
- *Kto i kiedy przeprowadził to badanie?*

Zdecydujcie na forum klasy, za pomocą które go z wykresów najlepiej można zobrazować:

- *Jak zmieniło się poparcie udzielane prezydentowi przez Polaków?*
- *Jaki jest procent zwolenników kary śmierci w 10 wybranych krajach świata?*
- *Jaki procent Polaków mieszka w dużych miastach, w małych miasteczkach i na wsi?*

ZAKOŃCZENIE

6. Podsumowanie. Poproś, by każdy indywidualnie zapisał w zeszycie, jak rozumie tytuł zajęć „Opinia, z którą się trzeba liczyć”, podając minimum dwa argumenty na uzasadnienie swojego zdania. Ochotnicy mogą przeczytać swoje notatki na forum klasy; możesz też sam/sama przejść się po klasie i sprawdzić zapisy w zeszytach.

7. „W naszej szkole” – praca domowa (ankieta). Poproś uczniów i uczennice, aby przed następną lekcją zabawili się w ankietę i przeprowadzili ankietę zamieszczoną w ćwiczeniu „W naszej szkole” (s. 182). Pomoże ona im się dowiedzieć, co uczniowie i uczennice sądzą na temat sposobu prowadzenia zajęć w waszej szkole. Wyniki przeprowadzonych ankiet można podsumować na kolejnych zajęciach – w ćwiczeniu znajdziecie instrukcję, jak można to zrobić. Warto zapoznać pozo-

stałych uczniów i uczennice oraz nauczycieli z wynikami waszej ankiety, ważnej dla pracy całej szkoły. Jeśli macie gazetkę szkolną, możecie zamieścić w niej wyniki ankiety, można też opracowane wykresy wywiesić w gablotce szkolnej.

Uwaga! Uczniowie i uczennice nie powinni wypełniać ankiety w podręczniku.